

Kestävän kehityksen toimikunnan toimenpidesuunnitelma vuosille 2025-2027

Hyväksytty toimikunnan kokouksessa 11.2.2025

A. Kestävän kehityksen toimikunta

Suomen kestävän kehityksen toimikunta on toiminut vuodesta 1993 lähtien. Toimikunnan visiona on ollut vuodesta 2016 Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi. Visio pyritään toteuttamaan toimikuntalaisten ja heidän verkostojensa välisessä laajassa yhteistyössä ja toimikunnan keväällä 2022 julkaisema strategia rakentuu visiolle.

Toimikunnan tavoitteena on kestävän kehityksen juurruttaminen päätöksenteon ja politiikan ytimeen, koko yhteiskunnan osallistaminen kestävän kehityksen toteuttamiseen, eri toimijoiden kohtaamisen, vuoropuhelun ja verkottumisen edistäminen kestävän kehityksen toteuttamiseksi sekä parhaiden kestävän kehityksen käytäntöjen jakaminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on myös Suomen kestävän kehityksen työn tunnetuksi tekeminen Suomessa ja maailmalla.

Kaudella 2024-2027 toimikunnan keskeisenä tehtävänä on kestävän kehityksen ja kestävyysmurroksen vauhdittaminen sekä kestävän kehityksen entistä tiiviimpi kytkeminen osaksi kansallista politiikkaa. Toimikunta valmistelee toimenpidesuunnitelman kestävyiden edistämiseksi reilusti nykyhetkessä ja ylisukupolisesti sekä tukee valtioneuvoston kansliassa tehtävää yhteiskunnallista kestävyystarkastelua. Toimikunta seuraa kestävän kehityksen strategian toteutumista toimenpidesuunnitelman kautta sekä arvioi YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toteutumista Suomessa. Siihen liittyvä maaraportti laaditaan vuonna 2025. Toimikunnan päätehtäviin kuuluu myös kansallisen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen (Sitoumus2050) käyttöönoton edistäminen, sen kytkeminen muihin kestävyttä tukeviin sitoumuksiin sekä Sitoumus2050-alustan sitoumusten tulosten seuranta ja niistä viestiminen.

B. Strategiasta toimenpiteisiin

Kestävä kehitys edellyttää pitkäjänteisyyttä, politiikkajohdonmukaisuutta ja skaalautuvuutta. Suomessa kestävän kehityksen toimikunta on rakentanut toimintaansa kolmenkymmenvuotisena toimikuntien jatkumona. Nykyinen visio on luotu vuosina 2015-2019, sitä palveleva strategia 2020-2023 ja nyt toimenpidesuunnitelma rakentaa konkreettisia toimenpiteitä, joita nykyisellä toimikuntakaudella voidaan sen mandaatin puitteissa toteuttaa ja käynnistää. Politiikkajohdonmukaisuutta vahvistetaan toimikunnan laajan jäsenistön kautta ja keskittymällä toimiin, joilla hallinnon ja yhteiskunnan mekanismeja ja rakenteita voidaan kehittää kestävä kehitystä ja toimikunnan strategiaa tukevaksi. Toimikunnan jäsenet ovat toimenpiteiden kehittämisen ja toteuttamisen ytimessä. Verkostojensa ja toimikunnan vaikutuksella he edistävät yhdessä tunnistettujen toimien skaalautuvuutta Suomessa ja laajemmin.

Kestävän kehityksen toimikunnan kauden 2024-2027 yksi perustehtävä on vuoropuhelun ja yhteisymmärryksen lisääminen ajankohtaisista kestävän kehityksen kysymyksistä ja toiminta niiden parissa. Toimenpidesuunnitelma on laadittu toimikunnan jäsenten yhteiskehittämiseen pohjautuen. Toimikuntalaisten seuraava yhteinen tehtävä on viedä toimenpiteet käytäntöön vuosina 2025-2027. Toimenpiteitä voivat tehdä muutkin toimijat eikä toteutuksen tarvitse päättyä vuoden 2027 lopussa, jolloin nykyisen toimikunnan kausi päättyy.

Toimenpidesuunnitelman toimien toteutuksessa voi hyödyntää toimikunnan jäsenten verkostoja ja niiden osaamista. Nimetyn jäsenen ei siis tarvitse osallistua vain itse työskentelyyn. Kunkin toimenpiteen toteutukseen sitoutuneet jäsenet päättävät, miten yhteistyötä tehdään, ja toimintatavat voivat vaihdella eri toimenpiteiden ja pienryhmien välillä. Työskentelytavoista ja kokouskäytännöistä sovitaan yhdessä toimenpiteiden toteutuksesta vastaavien pienryhmien kesken työn alkuvaiheessa.

Toimenpiteissä on pyritty käytännönläheisyyteen ja toteutettavuuteen toimikunnan mandaatin puitteissa. Teemoja ja toimenpiteitä on keskusteltu sekä viety eteenpäin valmistelutyöpajoissa.

Sihteeristö tukee tarpeen mukaan toimenpiteiden käynnistämistä sekä toteutusta ja toimikuntalaisten pienryhmien tapaamisia, mutta tarkoituksena on, että jäsenistö toimii pääosin itsenäisesti toimenpiteiden parissa, ellei toisin sihteeristön roolista mainita.

Toimenpidesuunnitelman toteutumista tullaan seuraamaan sihteeristön toimesta vuosittaisin katsauksin ja suunnitelmaa ja sen etenemistä tultaneen arvioimaan vuonna 2026 riippumattoman, ulkopuolisen arvioinnin yhteydessä. Aiemmat arvoinnit on toteutettu vuosina 2016¹, 2019² ja 2023³.

C. Toimenpidesuunnitelman teemat

Toimikunnan strategiaa edistetään konkreettisilla toimilla, jotka keskittyvät kolmeen teemaan

1. Kestävän kehityksen hallintamekanismit ja rakenteet
2. Tulevaisuuden tieto ja taito
3. Kestävyyismurrosta vahvistavat arvot, asenteet ja käytänteet

Nämä teemat on koettu erityisen tärkeiksi ja samalla haasteellisiksi strategian jalkauttamisessa niin toimikunnan kuin Kestävyyspaneelinkin näkökulmasta ja siksi ne nostetaan toimenpidesuunnitelman sisällölliseen keskiöön.

Toimikunta keskittää työnsä seuraavien roolien toteuttamiseen vuosina 2025-2027:

1. Toimikunta varmistamassa strategiansa muutosalueiden kestävyysmurrosta
2. Toimikunta kestävyysmurroksen edellytysten ja pullonkaulojen tunnistajana
3. Toimikunta yhteiskunnallisen vuoropuhelun ja osallisuuden vahvistajana
4. Toimikunta osaamisen edistäjänä

¹ <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=13301>

² <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-653-9>

³ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4>

D. Toimenpiteet

Toimikunta varmistamassa strategiansa muutosalueiden kestävyysmurrosta

Toimenpide 1: Kestävän kehityksen mittaristojen käyttöönoton edistäminen ja käytön kehittäminen

Kestävyyttä kuvaavia mittareita on paljon, mutta ne eivät aina tue suurempien kokonaisuuksien hahmottamista riittävällä tavalla. Lisäksi niitä käytetään valikoiden ja vaihtelevalla aktiivisuudella. Tarvitaan kokonaisvaltaisempia mittaamisen lähestymistapoja, jotka tarjoavat yksittäisten ulottuvuuksien tai asioiden rinnalle laajemman katsannon Suomen kehityksen kestävydestä. Lähestymistapojen olisi tärkeä perustua kansainvälisiin, tietopohjaisesti tuotettuihin mittaristoihin.

- **Toimenpide:** Perustamme toimikunnan sisäisen pienryhmän, joka laatii taustapaperin kestävän kehityksen toimikunnan keskustelun pohjaksi. Taustapaperi keskittyy kolmeen uuteen, olemassa olevaan mittaristoon: [Kestävyyspaneelin keväällä 2024 julkaistuu politiikkasuositukseen](#), [VNK:n yhteiskunnallisessa kestävyysarvioinnissa käyttämään viiden kestävyden ulottuvuuden malliin](#) sekä [kansainväliseen comprehensive wealth](#) -lähestymistapaan. Taustamuistiossa mittaristot esitellään lyhyesti ja niiden eroavaisuuksia tuodaan esille, ml. se miten ne tuovat esille seuraavia Suomen erityispiirteitä tai tarpeita kuten globaali vaikutuksia, kulttuuria, sivistystä sekä osallisuutta. Taustamuistio tuodaan luonnoksena toimikunnan kokoukseen tai erityisesti toimikunnalle järjestettyyn seminaariin keskusteltavaksi. Tilaisuuden viestit huomioidaan viimeisteltäessä taustamuistiot, joka sen jälkeen tuodaan vielä toimikunnan (kirjalliseen) käsittelyyn ja yhteisymmärryksen vallitessa hyväksyntään. Taustamuistio julkaistaan toimikunnan nettisivuilla ja siitä viestitään toimikunnan LinkedInissä sekä toimikuntalaisten omissa viestintäkanavissa.
- **Odotettu tuotos:** Toimikunnan yksimielisesti hyväksymä taustamuistio on julkaistu www.kestavakehitys.fi:ssa, siitä on viestitty toimikunnan LinkedInissä sekä toimikuntalaisten kanavissa ja muistio tuo lisäarvo kestävyden mittaristoja koskevaan keskusteluun.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Kokonaisvaltaisempi mittaristo tukee systeemistä muutosalueisiin perustuvaa strategiaa.

Toimenpide 2: Suomen kestävän kehityksen työn kielteisiä ulkoisvaikutuksia koskevan tietopohjan vahvistaminen

Suomen kestävän kehityksen työn heikkoudeksi on useissa arvioissa, kuten [vuonna 2023 julkaistussa Suomen Agenda2030:n toimeenpanon arvioinnissa](#) sekä [YK:n tuottamissa kansainvälisissä maavertailuissa](#), tunnistettu Suomessa syntyneet kielteiset ulkoisvaikutukset muihin maihin. Tällaisia vaikutuksia ovat esimerkiksi tuonnin aiheuttamat erilaiset ympäristöpäästöt, metsäkato ja työperäiset onnettomuudet sekä muovijätteen vienti. Tietoa tuonnin sekä kulutuksen ja tuotannon ulkoisvaikutuksista on muun muassa heikon tiedon saatavuuden, pitkien tuotantoketjujen sekä arviointimenetelmiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi rajallisesti. Kielteisten ulkoisvaikutusten laaja-alainen ja parempi ymmärtäminen olisi keskeistä niiden minimoimiseksi ja kestävän kehityksen politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamiseksi.

- **Toimenpide:** seminaari / yhteiskokous Kehityspoliittisen toimikunnan kanssa.

- **Odotettu tuotos:** Aihetta käsittelevä uutinen www.kestavakehitys.fi -sivustolle, lisäksi nostoina konkreettisia esimerkkejä, joita voidaan jakaa toimikunnan LinkedInissä sekä toimikuntalaisten sosiaalisen median kanavissa; viestinnän kohderyhmiä ovat erityisesti molempien toimikuntien jäsenet verkostoineen.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Lähes kaikkiin strategian muutosalueisiin liittyy ulkoisvaikutuksia ja aihe on keskeinen myös Agenda2030:n toteutumisen globaalituelle.

Toimikunta kestävyysmurroksen edellytysten ja pullonkaulojen tunnistajana

Toimenpide 3: Kartoitetaan kestävyysmurrosta vahvistavaa eri tasoja ja sektoreita koskevaa lainsäädäntöä ja muita ohjauskeinoja sekä tunnistetaan mahdollisia ristiriitaisuuksia ohjauksessa

Kestävää kehitystä voidaan vahvistaa monenlaisin ohjauskeinoin, mm. lainsäädännöllä ja siihen rinnastettavissa olevalla ohjeistuksella sekä verotuksella, investointituilla ja muunlaisilla taloudellisilla kannusteilla ja viestinnällisellä ohjauksella. Eri tasojen sääntely ja muut ohjauskeinot eivät kuitenkaan välttämättä aina ohjaa samaan suuntaan tai niiden vaikutuksia kestäväan kehitykseen ei tunnisteta.

- **Toimenpide:** Kartoitetaan ja visualisoidaan eri tason ohjauskeinojen vaikutusta valikoituihin kestävyysmurroksen ilmiöihin. Huomioidaan arvioinnissa tasavertaisesti kestävyiden eri ulottuvuudet sekä laajasti eri tasoinen lainsäädäntö, lainsäädäntöön rinnastettavissa olevat kuntien ja valtionhallinnon virastojen jne. ohjeistukset ja velvoitteet sekä verotus ja muut taloudelliset ohjauskeinot. Voidaan tarkastella myös eri tasoista etenkin yrityskehityksen kohdistuvaa kestäväan kehityksen raportointia ja siihen liittyvää sääntelyä. Valitaan työskentelyn kohteeksi alkuun yhteistyössä työryhmässä keskustellen sopivan kokoinen pilottiteema / -ilmiö työskentelymenetelmien kehittämiseksi (aihealueita pohdittu marraskuussa 2024 järjestetyssä Teams-työpajassa, [listaukset tallessa täällä](#)). Vältetään päällekkäistä työtä kartoittamalla olemassa olevat samantyyppiset aloitteet.
- **Suunniteltu tuotos:** Työryhmän työn esittely ja teemakeskuselu toimikunnan kokouksessa kestäväan kehityksen ohjauskeinoista. Kartoitusten visualisointien tai jonkinlaisen pilottiraportin julkaisu toimikunnan verkkosivuilla ja LinkedInissä sekä toimikuntalaisten viestintäkanavissa.
- **Yhteys strategiaan:** Koskee kaikkia muutosalueita

Toimenpide 4: Tarkastellaan vastuullisuus- / kestävyysraportointia ja sen potentiaalia organisaatioiden kestävyystyön ja budjetoinnin tukemisessa

EU:n kestävyysraportointidirektiivin toimeenpano tuo kestävyysraportoinnin entistä vahvemmin osaksi yritysten arkea. Samaan aikaan Valtiokonttorin lanseeraama kestävyysraportointi valtionhallinnossa vakiinnuttaa asemaansa. Suomella on ollut käytössä kestäväan kehityksen budjetointi vuodesta 2017 lähtien. On aika tarkastella näiden prosessien yhteyksiä, kehittämismahdollisuuksia ja potentiaalia kestävyysmurroksen edistämisessä.

- **Toimenpide:** Järjestetään teemakeskuselu tai sellaisten sarja kestävyysraportoinnista julkisella ja yksityisellä sektorilla. Hyödynnetään suunnittelussa myös kokemuksia kestäväan kehityksen budjetoinnista eri tasoilla sekä vapaaehtoisten kestävyysitumusten raportoinnista. Keskusteluissa jaetaan parhaita käytäntöjä sujuvista raportointiprosesseista, vertaisoppimisesta sekä kestävyysraportoinnin hyödyntämisestä oman organisaation

kestävyytyön kehittämisessä. Työssä huomioidaan myös, miten kuntien omistamien yhtiöiden kestävyysraportointi integroidaan osaksi kuntien ja kaupunkien raportointia ja omistajaohjausta.

- **Suunniteltu tuotos:** Lisääntynyt ymmärrys valtionhallinnon ja yksityisen sektorin toimijoiden vastuullisuusraportoinnin vaikuttavuudesta ja haasteista sekä niiden merkityksestä/potentiaalista kestävyystyön suunnittelussa, ml. taloussuunnittelu.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Linkittyy kaikkiin muutosalueisiin

Toimikunta vuoropuhelun ja osallisuuden vahvistajana

Toimenpide 5: Järjestetään kestävän kehityksen osallisuutta vahvistavia tilaisuuksia ja dialogeja

Kaikkien pitäminen mukana kestävyysmurroksessa on Agenda2030:n keskeisin toimintaperiaate, ja oikeudenmukaisuus ja reiluus tiedostetaan yhä laajemmin onnistuneen kestävyys siirtymän edellytyksinä. Osallisuuden tunne ja vuoropuhelu vaikeistakin asioista ovat keskeisiä tapoja rakentaa yhteisymmärrystä, purkaa mahdollisia vastakkainasetteluja ja ristiriitoja sekä luoda oikeudenmukaisuuden ja reiluuden tunnetta. Ne myös osaltaan vahvistavat toimijuuden edellytyksiä sekä saattavat tuottaa oivalluksia siitä, että vaikkapa omassa arjessaan tekee jo kestävän kehityksen tekoja, vaikkei niitä sellaisiksi mieltäisikään.

- **Toimenpide:** Kartoitetaan avoimen vuoropuhelun keinoin, miten ihmiset eri puolilla Suomea hahmottavat kestävän kehityksen ja oman roolinsa siinä. Selvitetään millaisia esteitä ja vahvuuksia ihmisten arjessa on kestävän kehityksen toteuttamisessa ja mitä ihmiset tarvitsisivat kestävyttä vahvistavien tekojen tekemiseen arjessaan. Hyödynnetään dialogien järjestämisessä toiminnallisen käytännön tekemisen mahdollisuudet, kuten toimikuntalaisten mahdollisesti muutenkin järjestämät tempaukset, talkoot ja muut tilaisuudet, sekä erilaiset digitaaliset alustat, kuten Yle Areenan [Yle julkaisualustana -hanke](#), oikeusministeriön lanseeraama Digiraati-palvelu ja sosiaalisen median kanavat. Esteettömyys, saavutettavuus ja matalan kynnyksen osallisuus ohjaavat läsnä- ja virtuaalisten vuoropuhelujen järjestämistä.
- **Odotettu tulos:** Lisääntynyt ymmärrys ja tietoisuus ihmisten kestävää kehitystä koskevista näkemyksistä, koetuista toiminnan vauhdittajista ja jarruttajista ja vastaavasti ihmisten lisääntynyt ymmärrys ja tietoisuus kestävän kehityksen teemoista sekä vahvistunut sitoutuminen ja taito toimia kestävän kehityksen puolesta. Dialogien ja tulosten dokumentointi parhaiden käytäntöjen julkaisuun.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Kaikki muutosalueet

Toimenpide 6: Keskustelun virittäminen osallisuudesta, arvoista ja osallisuuskäytännöistä kestävän kehityksen toimikunnan työssä

On tärkeää, että kaikilla toimikunnan jäsenillä on mahdollisuus täysipainoisesti ja tasapuolisesti osallistua toimikunnan työhön. Työhön osallistumisen tulee olla innostavaa ja mielekästä. Kiinnittyminen on motivoituneisuutta ja siihen havahtuneisuutta kokeakseen, että minua juuri tässä tarvitaan. Osallisuus tuottaa sitoutumisen, missä kokee itsensä tarpeelliseksi. Mitä isompi kuvio, sitä vaikeammin se käy. Toimikunnan eri aktiviteetit tarjoavat vaihtoehtoisia tapoja kokea osallisuutta ja merkityksellisyyttä, miksi olla mukana. Jäsenille selkeämpi käsitys siitä, että toimimistavan voi valita, on tärkeä, kun kaikilla aika on rajallista.

- **Toimenpide:** Kartoitetaan erilaisten (sivistys)organisaatioiden osallisuus- ja arvokäytäntöjä sekä tapoja keskustella niistä, ja hyödynnetään siitä koostettua tietoa toimikunnan suosituksissa. Laaditaan toimikunnan sisäinen osallisuussuositus painottaen toimikunnan strategian muutosalueita tulokulmina kunkin osallisuuteen. Korostetaan saavutettavuutta ja esteettömyyttä kaikessa toimikunnan työssä kokousjärjestelyistä viestintään. Järjestetään toimikunnan aamukahvit arvoista ja osallisuudesta turvallisen tilan periaattein.
- **Odotettu tuotos:** toimikunnan sisäinen osallisuusselvitys ja suositus, joka sisältää arvokeskustelun käytäntöjen lisäksi.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Erityisesti Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat sekä Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus- muutosalueet

Toimenpide 7: Kestävyyismurroksen edistäminen aamukahveilla eri teemoista

Kestävän kehityksen toimikunta otti vuonna 2023 käyttöön avoimien virtuaalisten aamukahvien järjestämisen ajankohtaisia kestävyyskysymyksiä koskevan vuoropuhelun ja tiedonjaon foorumina. Jatketaan hyväksi havaittua käytäntöä järjestämällä 3-4 aamukahvit vuodessa. Sihteeristön yhteistyössä toimikuntalaisten kanssa järjestämien aamukahvien teemoja voivat olla esimerkiksi:

- Kestävät [julkiset] hankinnat kestävyismurroksen edistämässä (hankkijaorganisaation sisällä, yritysten toimitusketjuissa, markkinoilla, kuluttajien / ihmisten arjessa)
- Empatiakasvatuksen ja kestävyyskasvatuksen rooli kestävän kehityksen vahvistajana
- Arvot ja niiden muutos kestävyismurroksen ajurina – mistä arvot syntyvät, miten ne muokkautuvat ja muuttuvat, miten vaikuttavat käytännön toimintaamme, miten niitä voidaan muokata
- Kansalaisyhteiskunnan tila, vahvuudet ja voimavarat sekä haasteet kestävän kehityksen edistämässä
- Ajankohtainen / tulossa oleva EU-sääntely ja sen kansalliset vaikutukset
- Yritysten kestävyystyötä vahvistavat kannusteet ja muut ohjauskeinot
- Vihreän siirtymän ja TKI-investointien potentiaali kestävän talouskasvun vauhdittamiseen Suomessa
- Suomalaisen ruokajärjestelmän ja ruokasuositusten ulkoisvaikutukset
- Hyvinvointitalous / kestävä talous laajemmin sosiaalisen kestävyiden näkökulmasta / EU:n sosiaalinen pilari
- Suomen YK-maara- ja raportin luonnoksesta aamukahvikeskustelu keuhällä ennen Tilaa ja tulevaisuutta
- Kestävän kehityksen rahoitus yksityistä rahoitusta painottaen
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset saamelaisiin ja erityisesti kaikkiin saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin sekä ilmastonmuutos ihmisoikeuskysymyksenä

Huomioidaan globaalinäkökulma aamukahvikeskusteluissa läpileikkaavasti, kuten toimikunnan työssä, ja hyödynnetään Sitoumus2050-alustaa. Selvitetään mahdollisuutta monistaa aamukahvit muutenkin toimikuntalaisten käyttöön työpaikoilla jne. omin voimin toteutettavaksi (vrt. Erätauko-konsepti).

- **Toimenpide:** Suunnitellaan ja järjestetään yleisölle avoimia virtuaalisia aamukahvitilaisuuksia (MS Teams), joissa kuullaan asiantuntijoita ja keskustellaan nousevista sekä ajankohtaisista kestävän kehityksen toimeenpanoon liittyvistä aiheista.
- **Odotettu tuotos:** Toimikunta lisännyt kansallista vaikuttamistaan ja yhteistyöverkostoaan. Toiminnan tietopohjaisuus lisääntynyt.

- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Kaikki strategian muutosalueet

Toimikunta osaamisen edistäjänä

Toimenpide 8: Kulttuurialan osaaminen kestävän kehityksen tueksi

Unescon kulttuuripolitiikan maailmankonferenssi Mondiacult hyväksyi vuonna 2022 loppujulistuksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tahtotilana on ”...*valjastaa kulttuurin uudistava voima täysimääräisesti kestävän kehityksen hyväksi.*” Toimikunta pyrkii osaltaan vahvistamaan kulttuuria kestävän kehityksen ajurina.

- **Toimenpide:** Toimikunnan jäsenistä koostuva pienryhmä suunnittelee prosessin ja toteuttaa sen. Siinä tuodaan Suomen taide- ja kulttuuritoimijat mahdollisimman laajasti yhteen 3-4 työpajaan laatimaan tiekartta ja toimintamalli sille, miten kulttuuria edistävät ja aktiivisesti toteuttavat tahot sitoutetaan edistämään kestävyysmurrosta kohti toiveikasta ja kestävää tulevaisuutta. Kulttuuriala ymmärretään tässä laajimmassa merkityksessään. Toimenpidettä suunniteltaessa huomioidaan ammattimaisesti toimivien tahojen ohella myös kolmannen sektorin toimijat. Työ liittyy läheisesti Petteri Orpon hallituksen kulttuuripoliittisen selonteon viesteihin kestävyysmurroksen edistämisestä.
- **Odotettu tuotos:** Tiekartta toimintamalleineen, jolla pitkäjänteisesti taide- ja kulttuurityön sitoutumista kestävän kehityksen työhön.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat -muutosalue

Toimenpide 9: Kirjastojen taidehaaste empatian vahvistamiseksi

Kaunokirjallisuuden lukeminen, sekä muun kirjastoista saatavan taiteen, kuten elokuvien ja musiikin, kokeminen vahvistaa empatiaa.

- **Toimenpide:** Tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa Suomen kirjastoseuran kumppanuuden kautta. Haasteessa kirjastojen ammattivinkkaajat haastavat ihmisiä vahvistamaan empatiaansa muihin ihmisiin ja lajeihin taiteen avulla.
- **Odotettu tuotos:** Eri ikäiset ihmiset saadaan lukemaan ja kokemaan ja sen kautta keskustelemaan ihmisten empatiasta toisia ihmisiä ja toisten lajien yksilöitä kohtaan, osana toiveikkaan kestävän tulevaisuuden tavoittelua. Konkreettiset tuotokset: vinkkilistat, joiden ansiosta ihmiset löytävät empatiaa vahvistavaa taidetta arkeensa.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat -muutosalue sekä Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus -muutosalue

Toimenpide 10: Kestävyyskoulutushaaste

Riittävä osaaminen ja tuntemus kestävän kehityksen kysymyksistä on keskeinen kestävyysmurroksen etenemisen edellytys. Tätä osaamista on tarpeen vahvistaa niin varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa kuin työpaikoilla ja järjestömaailmassakin.

- **Toimenpide:** Päivitetään eOppivan kestävän kehityksen koulutus (suunnattu valtiohallinnon toimijoille, avoin kaikille) ja edistetään kestävyyskoulutuksen valtavirtaistamista suomalaisten organisaatioiden työntekijöiden perehdyttämiseen. Laaditaan aiheen parissa työskentelevien toimikuntalaisten yhteinen sitoumus kestävän kehityksen ja tulevaisuuden

teemojen kokonaisvaltaisesta / systeemisestä käsittelemisestä päiväkotien, eskarien, koulujen ja muiden oppilaitosten opetuksessa ja käytännön arjessa. Haastetaan toimijoita monipuolisesti (kunnat, koulut, järjestöt) mukaan sitoumuksen toimeenpanoon Sitoumus2050-alustalla. Kutsutaan eri ikäryhmiin ja toimijoihin vetoavia mielipidevaikuttajia mukaan haastekampanjaan. Pohditaan mahdollisuuksia yhdistää koulutuksiin / kampanjaan osallistuminen johonkin toimikuntalaisten olemassa olevaan tunnustukseen tai palkitsemiseen.

- **Odotettu tuotos:** Päivitetty kestävän kehityksen koulutuspaketti, monipuolinen joukko sen hyödyntämiseen sitoutuneita toimijoita.
- **Yhteys toimikunnan strategiaan:** Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat -muutosalue